

Võru maakonnas Rõuge vallas Kädso kinnistu (registriosa nr 23886350, katastritunnus 46801:003:0053; edaspidi *Kädso kinnistu*) eraldistel 13, 16, 23, 24, 26, 27, 28 ja 29 lageraiete ja Variku kinnistu (registriosa nr 1279341, katastritunnus 46801:003:1820; edaspidi *Variku kinnistu*) eraldistel 38 lageraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes BTF3 B OÜ volitatud esindaja Sander Pullerits 10.06.2024 ja 11.06.2024 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata Kädso kinnistu eraldistel 13, 16, 23, 24, 26, 27, 28 ja 29 lageraiete ja Variku kinnistu eraldisel 38 lageraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Kavandatud raiete registreerimisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1. Must-toonekure pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida kui raietööd piiritletud elupaigas tehakse väljaspool must-toonekure pesitsusperioodi, mis kestab 15. märtsist kuni 31. augustini.

1.2.2. Raietöödel ei soodustata karuputke võõrliikide levimist, kui metsamaterjali kokkuvedu läbi võõrliikide koloonia (kavandatavatel raiealadel eraldistel 27 ja 28 asuvad karuputke võõrliigi koloonia) tehakse ainult külmunud pinnase tingimustes, soovituslikult lumikatte olemasolul ning metsamaterjali ja raidmeid kolooniates ei ladustata.

1.3. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnaamet teavitab KMH algatamata jätmise otsusest 14 päeva jooksul väljaandes Ametlikud Teadaanded.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. BTF3 B OÜ volitatud esindaja Sander Pullerits esitas 10.06.2024 ja 11.06.2024 Keskkonnaametile metsateatised, millega kavandab Kädso kinnistu eraldistel 13 (pindalal 0,84 ha, raiemaht 201 tm), 16 (pindalal 0,27 ha, raiemaht 70 tm), 23 (pindalal 1,61 ha, raiemaht 485 tm), 24 (pindalal 2,88 ha, raiemaht 539 tm), 26 (pindalal 1,04 ha, raiemaht 301 tm), 27 (pindalal 1,04 ha, raiemaht 415 tm), 28 (pindalal 0,19 ha, raiemaht 21 tm) ja 29 (pindalal 0,16 ha, raiemaht 50 tm) lageraiete ja Variku kinnistu eraldisel 38 (pindalal 1,4 ha, raiemaht 444 tm) lageraiet.

Metsateatised on kantud metsaressursi arvestuse riiklikusse registrisse vastavalt numbrite 50001025531, 50001025530, 50001025527, 50001025526, 50001025525, 50001025524, 50001025523, 50001025522 ja 50001025890 all.

Eesti looduse infosüsteemi EELIS (edaspidi *EELIS*) andmetel piirnevad kavandatavad raialad (v.a eraldis 23, mis jääb ca 110 kaugusele) Parmu looduskaitseala Vineski piiranguvööndiga, Parmu loodusalaga ja Misso linnualaga.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu selle kohta, kas kavandatav tegevused on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Kädso kinnistu eraldistel 13 (pindalal 0,84 ha, raiemaht 201 tm), 16 (pindalal 0,27 ha, raiemaht 70 tm), 23 (pindalal 1,61 ha, raiemaht 485 tm), 24 (pindalal 2,88 ha, raiemaht 539 tm), 26 (pindalal 1,04 ha, raiemaht 301 tm), 27 (pindalal 1,04 ha, raiemaht 415 tm), 28 (pindalal 0,19 ha, raiemaht 21 tm) ja 29 (pindalal 0,16 ha, raiemaht 50 tm) ja Variku kinnistu eraldisel 38 (pindalal 1,4 ha, raiemaht 444 tm) kavandatakse lageraiet.

Kavandatakse lageraiet nelja eraldiasetseva langina kokku 9,43 ha suurusel alal, kavandatud raiemaht on kokku 2526 tm. Kavandatavad lageraiet paiknevad eraldi asetsevate maksimaalselt alla 7 ha suuruste lankidena.

Lageraie korral raiutakse uuendamisele kuuluvas metsas aasta jooksul raie algusest arvates kõik puud, välja arvatud säilikpuud, mis jäetakse langile elustiku mitmekesisuse tagamiseks ja loodusliku uuenemise protsessi kiirendamiseks.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Kädso ja Variku kinnistud asuvad Võru maakonnas, Rõuge vallas. Kavandatud raied jäävad aladele, kus kehtib 2011. aastal kehtestatud Rõuge valla (üldplaneeringu kehtestamise ajal asus kinnistu Misso vallas) üldplaneering¹, millega aladele raiepiiranguid ei ole sätestatud.

¹ <https://rouge.kovtp.ee/kehtivad-uldplaneeringud>

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatavate tegevuste eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud aegjärgsete raiete käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja² §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietööl on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Kädso ja Variku kinnistute sihtotstarve on 100% maatulundusmaad, maaüksused asuvad hajaasustuspierkonas. Kädso ja Variku kinnistute kavandavate lageraiete mõjualas (30m³) raieid registreeritud ei ole. Raietega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvikud säilivad ja alad jäävad jätkuvalt kasutusse metsamaadena.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raialadel ei esine taastumatuid loodusvarasid.

² Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine“

Kädso kinnistu eraldisel 13 kasvab kase enamusega puistu, asub jänesekapsa-kõdusoo kasvukohatüübis. Kädso kinnistu eraldisel 16 kasvab kuuse enamusega puistu, asub jänesekapsa-mustika kasvukohatüübis. Kädso kinnistu eraldisel 27 kasvab halli lepa enamusega puistu, asub angervaksa kasvukohatüübis. Kädso kinnistu eraldistel 23, 26 ja 29 kasvavad kuuse enamusega puistud, asuvad jänesekapsa kasvukohatüübis. Kädso kinnistu eraldisel 23 ja Variku kinnistu eraldisel 38 kasvavad kase enamusega puistud, asuvad jänesekapsa kasvukohatüübis.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raietest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus kavandatavad raied läbi viiakse. Raielangiga piirneval alal võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raieid kavandatakse metsamaastikus, aladel ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

EELIS-e andmetel kavandatavad raiealad Kädso kinnistu eraldistel 16, 27, 28 ja 29 jäävad täielikult ja eraldistel 13, 23, 24 ja 26 osaliselt ning Variku kinnistu eraldisel 38 piirneb I kategooria kaitsealuse linnuliigi must-toonekure piiritletud elupaigaga.

Kavandatavad raiealad Kädso kinnistu eraldisel 24 piirneb ja eraldisel 16 kavandatud lageraie mõjualasse jääb loodusdirektiivi metsaelupaigatüüp vanad loodusemetsad (9010*).

Kädso kinnistu eraldistel 13, 16, 23, 24, 26, 27, 28 ja 29 ja Variku kinnistu eraldisel 38 kavandatavatest raiealadest vähem kui 500 m kaugusele invasiivse võõrliigi karuputke koloonia.

Kavandatud raied Kädso kinnistu eraldistel 13, 16, 23, 24, 26, 27, 28 ja 29 ja Variku kinnistu eraldisel 38 piirnevad Parmu looduskaitseala Vineski sihtkaitsevööndiga. Parmu looduskaitseala kaitse-eesmärgid on loetletud Parmu looduskaitseala kaitse eeskirjas⁴. Tingimused metsa majandamisele piiranguvööndis on sätestatud Parmu looduskaitseala kaitse-eeskirja §-s 14 ja 15.

Parmu looduskaitseala Pedetsi piiranguvöönd hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluvaid Misso linnuala ja Parmu loodusala.

Kultuuriväärtusi raiealadel ei leidu.

Kavandatavate tegevuste maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada. Kavandatavate tegevuste maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada. Kavandatavad lageraied on kooskõlas metsaseaduse § 29 lõikes 11 sätestatud langi suuruse piirangutega ja vastavad metsaseaduses toodud nõuetele lageraie lubamiseks.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas

⁴ Vabariigi Valitsuse 07.03.2019 määrus nr 19.

ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate raiete keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raiete mõju keskkonnaelementidele:

Vesi- raiealal ega mõjualas ei asu veekogusid, mõju veerežiimile ei ole oluline.

Välisõhk ja kliima- kavandatavatel raietel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- Raied ei mõjuta maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust. EELIS-e andmetel jääb Kädso kinnistu eraldistele 27 ja 28 ja kavandatavatest raiealadest Kädso kinnistu eraldistel 13, 16, 23, 24, 26 ja 29 ja Variku kinnistu eraldisel 38 vähem kui 500m invasiivse võõrliigi karuputke koloonia. Pinnasekahjustuste tekitamine kolooniates võib kutsuda esile invasiivse võõrliigi seemnete levimise ja sellega paljunemise. Karuputke seemnete levitamist ja paljunemist saab vältida, kui metsamasinatega läbi karuputke koloonia ei sõideta või tehakse seda külmunud pinnasega ning metsamaterjali (sh raidmeid) kolooniatesse ei ladustata. Eeltoodud nõudeid järgides takistatakse raietega invasiivse võõrliigi karuputke edasist levikut.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- Raiealadel ei ole neid elemente ja kavandatud raied neid ei mõjuta. Raied on kavandatud 9,42 ha suurusel alal, raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskoomus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raiete teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raied on ühekordse lühiajalise mõjuga tegevused, kestusega umbes üks kuu. Kavandatavate tegevustega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raied on kavandatud Parmu loodusala ja Misso linnualaga piirneval alal. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Parmu looduskaitseala ega Misso linnuala ja Parmu loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõigel kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist.

Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁵ järgi tuleb elupaikade halvenemisenä käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁶ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Kavandavate lageraietega Kädso kinnistu eraldistel 13, 16, 23, 24, 26, 27, 28 ja 29 ning Variku kinnistu eraldisel 38 raiutakse uuendamisele kuulavas metsas ühe aasta jooksul raie algusest arvates kõik puud. Lageraie teostamisega luuakse tingimused uue metsapõlve tekkeks.

Kavandavad lageraiad Kädso kinnistu eraldistel 13, 16, 23, 24, 26, 27, 28 ja 29 ning Variku kinnistu eraldisel 38 piirnevad Parmu loodusala ja Misso linnualaga. Väljaspool neid alasid kavandatavate raiete tegemisel Parmu loodusala ja Misso linnuala metsamaastikus muutusi ei teki, seega ei ole olulist mõju Parmu loodusala ja Misso linnuala kaitse-eesmärkidele.

Eraldis 24 piirneb ja eraldise 16 mõjualasse jääb Haanja loodusala kaitse-eesmärgiks olev loodusdirektiivi metsaelupaigatüüp vanad loodusemetsad (9010*). Antud metsaelupaigatüübis raiet ei kavandata. Nimetatud piirneva metsaelupaiga pindala on 0,71 ha, lisaks jääb antud elupaiga lähedusse veel kaks registreeritud metsaelupaigatüübi vanad loodusemetsad (9010*) ala, kogupindalaga 5,15 ha. Metsaelupaigatüüp pindalaga 5,86 ha, jääb Vineski sihtkaitsevööndisse, kus raieid ei tehta, seega jääb metsaelupaigatüüp 28,46 ha suurusesse puutumatusse metsamassiivi, mille ühest servast tuultele avamine olulist mõju ei avalda. Kavandatud lageraielankide raiumisel avatakse metsaelupaigatüüp 9010* ning Misso linna ja Parmu loodusala lääneservas kasvavad puistud valitsevast tuulesuunast tormituultele, mis võib kaasa tuua küll tuulte poolt tekitatavaid lokaalseid häiringuid (tormimurd ja-heide) kasvavate puistute servades, kuid prognoositavalt jäävad need häiringud lokaalseteks ning olulist mõju nimetatud metsaelupaigale Parmu looduskaitseala Vineski sihtkaitsevööndis ei avalda ning seega ei mõjuta kavandatud raied ebasoodsalt Parmu loodusala kaitse-eesmärke.

Kavandavad raiealad Kädso kinnistu eraldistel 16, 27, 28 ja 29 jäävad täielikult ja eraldistel 13, 23, 24 ja 26 osaliselt ning Variku kinnistu eraldisel 38 piirneb Misso linnuala kaitse-eesmärgiks oleva I kategooria kaitsealuse linnuliigi must-toonekure piiritletud elupaigaga (edaspidi *elupaik*). Nimetatud raied piirnevad Misso linnuala ja Parmu looduskaitseala Vineski sihtkaitsevööndiga. Antud elupaiga pindala on 49,15 ha, sellest lageraie kavandatakse 5,86 ha-l ehk ca 12%-l elupaigast.

⁵Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁶ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

Vastavalt must-toonekure kaitse tegevuskavale⁷ (edaspidi tegevuskava) tuleb elupaigas väljaspool pesa ümbritsevat sihtkaitsevööndit raietegevusele rakendada ajalist piirangut. Tegevuskava alusel piiritletakse võimaliku häirimise vältimiseks ja pesitsusvõimaluste säilitamiseks must-toonekure elupaika enam kui 70-aastased puistud pindalalise objektina kuni 500 meetri raadiuses ja raiesmikud ning nooremad puistud, samuti häirimistundlikus alas asuvad muud kõlvikud vähemalt 250 meetri raadiuses must-toonekure pesast. Piiritletud elupaigas on oluline, et must-toonekure pesitsusperioodil (ajavahemikus 15. märts kuni 31. augustini) pesitsust ei häirita.

Kõnealuses elupaigas asub üks must-toonekure pesa, elupaik on jäänud asustamata kuni 12 a. Pesa on EELIS-esse kantud 2002 aastal, kui pesa oli asustatud (pesas oli 3 poega). 2012. a pesitsemist ei toimunud, kuid territoorium (elupaik) oli asustatud. Ülejäänud seirekordadel on nii pesa kui elupaik asustamata jäänud. Must-toonekurg on Eestis väljasuremisohus ja kriitilises seisundis olev liik. Vastavalt tegevuskavale tuleb liigi soodsa seisundi tagamiseks ja arvukuse püsimise või suurenemise võimaldamiseks säilitada ka kõiki ajutiselt asustamata kestlikke elupaiku.

Kotkaklubi on esitanud töö "Ekspertarvamuse koostamine must-toonekure hiljuti asustatud elupaikades püsielupaikade moodustamise vajaduse kohta, elupaikade piiritlemise ja arhiveerimise vajaduse kontroll" aruandes⁸ (edaspidi *ekspertarvamus*) seisukoha kõnealuse must-toonekure elupaiga kohta. Vastavalt ekspertarvamusele on tegemist esindusliku elupaigaga Parmu looduskaitseala sihtkaitsevööndis, mille täiendav kaitse alla võtmine (sh kaitstava ala laiendamine), elupaiga piiritlemise muutmine või arhiveerimine pole vajalik.

Antud juhul tagab pesapaiga kaitse pesa ümbritsev Parmu looduskaitseala sihtkaitsevöönd ning sellest välja jääva elupaiga osaga tagab pesitsusaegse häirimise vältimise. Vastavalt tegevuskavale on sobivate pesapaikade vähesus praegusele must-toonekure populatsioonile väikese tähtsusega ohutegur⁹, samas toitumisalade kehv seisund ja jätkuv degradeerumine on suure tähtsusega ohuteguriks¹⁰ (uuendamisel olevas tegevuskava eelnõus peetakse seda kriitilise tähtsusega ohuteguriks¹¹). Toitumisalade kvaliteedi langus mõjutab otseselt liigi sigimisedukust ja populatsiooni arvukuse madalseisus jäävad reeglina asustatuks kõige kvaliteetsemad elupaigad, kui ka nendes tuvastatakse toitumispaiade kui ühe elupaiga komponendi degradeerumine, siis on populatsioon paratamatult hääbumas. Seega on soovituslik elupaiga soodsa seisundi tagamiseks vältida puu- ja põõsarinde raiet must-toonekure elupaigas vooluveekogude kallastel veekaitsevööndi (10 m veepiirist) ulatuses. Kõnealusesse elupaika ja raiealale jääb väiksem eraldiseisev vooluveekogu lõik laiusega 1-2 m, puudub teadmine, et must-toonekured seda külastaks või seal leiduks toitu must-toonekurele. Seega käesolev raie teadaolevalt must-toonekure potentsiaalset toitumisala ei kahjustaks.

Must-toonekurg pole kõnealust elupaika asustanud kuni 12 a. Lageraied on kavandatud osaliselt elupaigas, väljaspool sihtkaitsevööndit, 5,86 ha suurusel alal. Kuna must-toonekure elupaiga

⁷ Kinnitatud Keskkonnaameti Peadirektori 26.03.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/138.

⁸ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 22.08.2024 nr 7-12/24/3846-15 all.

⁹ väikese tähtsusega ohutegur – omab vaid lokaalset tähtsust, Eesti asurkonna kahanemine 20 aasta jooksul on väiksem kui 20%.

¹⁰ suure tähtsusega ohutegur – võib 20 aasta jooksul viia Eesti asurkonna kahanemisele enam kui 20% ulatuses.

¹¹ kriitilise tähtsusega ohutegur – võib 20 aasta jooksul viia liigi hävimisele Eestis.

pindala on kokku 49,15 ha, moodustab raiutav ala umbes 12% elupaigast. Sihtkaitsevööndi koosseisus on rangelt kaitstud 28,46 ha ehk ca 58% elupaigast, mis vahetult pesa ümbritseb. Varem pole elupaiga piires raiutud. **Väljaspool sihtkaitsevööndit planeeritav raie ei kahjusta antud elupaika määral, mis muudaks piirkonna taasisustamise must-toonekure poolt võimatuks.**

Musta-toonekure pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida kui raietööd tehakse väljaspool musta-toonekure pesitsusperioodi, mis kestab 15. märtsist kuni 31. augustini. Vastavalt tegevuskavale on potentsiaalseid pesitsuspaiku võimalik luua piisaval arvul sobivate säilikpuude jätmisega raielankidele. Arvukuse tõustes paremad tingimused kõnealuse elupaiga taasisustamiseks tagatakse kui raie käigus jäetakse kasvama vanad tammed, haavad, männid, kased jt laia võraga puud ning olemasolevat tormimurdu ei koristata. Vastavalt tegevuskavale on säilikpuud (eriti kui need on jäetud grupina) potentsiaalseteks pesapuudeks tulevikus, isegi kui nende ümber on tavapärase majandusmets, eriti sobivad on säilikpuudeks tamm ja mänd, nende puudumisel haab ja kask. Lamapuidu säilitamine aitab kaasa elustiku mitmekesisuse säilimisele elupaigas. Raie (sh metsamaterjali kokkuvedu) tegemisel tuleb arvestada looduskaitseaduse § 55-ga, mille kohaselt kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmise ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud. Arvestades eeltoodut kavandatud tegevused ei mõjuta oluliselt must-toonekure elupaika ja ei ole vastuolus Misso linnuala kaitse-eesmärkidega.

Kuna kavandatud raiealadel ja raiealade mõjualades ei asu muid Misso linnuala ja Parmu loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liikide elupaiku, siis kavandatud raietegevus Misso linnuala ja Parmu loodusala mõjualas kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatav raie ei mõjuta oluliselt Misso linnuala ja Parmu loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust.

Eraldised jäävad kasvukohatüüpidesse, kus raietööd külmunud või kuivalt pinnaselt on võimalik teostada ilma suuremate pinnasekahjustusteta. Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud keskkonnaministri 27.12.2006 määrusega nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Kavandatavad raiealad piirnevad Parmu looduskaitseala Vineki sihtkaitsevööndiga, kus kaitse-eeskirjast tulenevalt on majandustegevus ja loodusvarade kasutamine keelatud (kaitse-eeskiri § 11 lõiked 1 ja 2).

Mõju looduspargi kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Misso linnuala ja Parmu loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud p 3.3.1.2.

Kavandatud raiealade mõjualas ei ole muid Parmu looduskaitseala kaitse-eesmärgiks olevaid väärtusi, mida raied mõjutaks.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raied on kooskõlas üldplaneeringuga, poollooduslike koosluste tegevuskavaga, kaitsekorralduskavaga ja Parmu looduskaitseala kaitse-eeskirjaga, looduskaitse- ja metsaseadusega, seega olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud või kuivalt pinnaselt.

Looduskaitseseaduse § 55-st tulenevalt on raiete tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Looduskaitseseaduse § 57 lõike 10 kohaselt on keelatud võõrliikidega tehtavad toimingud, mis ei vasta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1143/2014 looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide sissetoomise ja levimise ennetamise ja ohjamise kohta kehtestatud tingimustele.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhinnangu järeldus

Kavandatud lageraietel Kädso kinnistu eraldistel 13, 16, 23, 24, 26, 27, 28 ja 29 ning Variku kinnistu eraldisel 38 ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana looduskaitseseaduse § 55 lg-st 6 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Parmu loodusala ja Misso linnuala, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatavate tegevustega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevustega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatavate tegevustega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsemeetmetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Eelhindamise otsus avaldatakse Ametlikes Teadaannetes.

Eelhinnangu koostaja:

Margit Avikson

metsahoiu vanemspetsialist

metsaosakond